

Constructorii: o cercetare a istoriei și filosofiei Masoneriei / Joseph
Fort Newton; trad. din lb. engleză: Mariana Buruiană. - București:
Herald, 2020

Conține bibliografie
Index

ISBN 978-973-111-781-2

I. Buruiană, Mariana (trad.)
061.236.6

Joseph Fort Newton

The Builders

A Story and Study of Masonry

© Copyright, 1914 by Joseph Fort Newton

Grand Lodge of Iowa, Cedar Rapids

The Torch Press, Iowa

JOSEPH FORT NEWTON

Constructorii

O cercetare a istoriei
și filosofiei Masoneriei

Cuvânt-înainte și note:

VASILE ZECHERU

Traducere din limba engleză:

MARIANA BURUIANĂ

EDITURA HERALD

București

CUPRINS

Cuvânt-înainte	5
Anticamera	29

PARTEA ÎNTÂI

Profeția

CAPITOLUL I	Temeiurile	37
CAPITOLUL II	Instrumentele de lucru	47
CAPITOLUL III	Drama credinței	65
CAPITOLUL IV	Doctrina secretă	79
CAPITOLUL V	Colegiile	91

PARTEA A DOUA

Istoria

CAPITOLUL I	Masonii liberi	109
CAPITOLUL II	Meseriașii	135
CAPITOLUL III	Masonii acceptați	157
CAPITOLUL IV	Marea Lojă a Angliei	173
CAPITOLUL V	Masoneria Universală	197

PARTEA A TREIA

Interpretarea

CAPITOLUL I	Ce este Masoneria?	227
CAPITOLUL II	Filosofia masonică	243
CAPITOLUL III	Spiritul Masoneriei	265

Bibliografie masonică	279
-----------------------	-----

Prin Simbol este omul călăuzit și condus, făcut fericit și nefericit. El e pretutindeni înconjurat de simboluri, recunoscute ca atare sau nerecunoscute: Universul nu este decât un mare simbol al lui Dumnezeu; ba chiar, dacă poți înțelege, ce altceva este omul însuși decât nu un simbol al Domnului? Oare nu tot ce face el este un simbol, o revelare a forței mistice pe care Dumnezeu a pus-o în el, o Evanghelie a Libertății, pe care el, Mesia al naturii, o predică prin cuvânt și faptă? Nu o Colibă construiește el, ci întru chiparea vizibilă a unui Gând, ce mărturisește în chip văzut lucrurile nevăzute; este, în sens transcendental, atât simbolic, cât și real.

THOMAS CARLYLE, *Sartor Resartus*

CAPITOLUL I

TEMEIURILE

Două arte au schimbat fața pământului și au dat formă vieții și gândirii omului: agricultura și arhitectura. Dintre acestea două, este greu de știut care a fost întrețesută mai intim cu viața lăuntrică a umanității, deoarece omul nu e doar un semănător și un constructor, ci și un mistic și un gânditor. Pentru o astfel de ființă, mai ales în primele timpuri, orice muncă era mai mult decât munca propriu-zisă; era un adevăr descoperit. Devenind folositor, acesta căpăta o anumită formă, ascunzând cu sfințenie atât un gând, cât și un mister. Studiul de față tratează a doua dintre arte, care a fost numită matricea civilizației.

Când ne interesăm de origini și căutăm forța inițială care a dus arta mai departe, găsim doi factori fundamentali: necesitatea fizică și aspirația spirituală. Desigur, primul mare impuls al arhitecturii a fost necesitatea, răspunsul dat nevoii de adăpost; dar această cerință nu includea doar un acoperiș pus deasupra capului, ci și o Casă pentru Suflet.

Chiar în acest răspuns la nevoia primară exista ceva spiritual care îl ducea pe om dincolo de protejarea corpului; așa cum au fost, de exemplu, egiptenii, care au dorit un mormânt indestructibil, și astfel au construit piramidele. Arta preistorică demonstrează că acest scop utilitar a fost aproape în

fiecare caz combinat cu unul religios sau cel puțin magic.¹ Instinctul spiritual, căutând să refacă tipurile create și să obțină relații mai armonioase cu universul, a condus la imitație, la idei legate de proporție, la pasiunea pentru frumos și la efortul împins către perfecțiune.

Omul a fost întotdeauna un constructor și nicăieri nu s-a arătat mai din plin acest lucru ca în clădirile pe care le-a înălțat. Când stăm în fața lor – fie că e vorba de o colibă din lut, de o locuință săpată în stâncă ascunsă ca un cuib de rândunică în peretele unei prăpăstii, de o piramidă, de un Partenon sau de un Panteon – pare că citim în sufletul lui. Constructorul poate că a dispărut cu secole în urmă, dar a lăsat aici ceva din el însuși – speranțele lui, fricile, ideile, visele lui. Chiar în străfundurile îndepărtate ale Anzilor, în mijlocul naturii dezlănțuite, vom da de rămășițele unei vaste civilizații dispărute, în care arta, știința și religia au reușit să atingă culmi necunoscute.

În orice loc a trăit omenirea și a lăsat urme, găsim ruine de turnuri fărâmițate, temple și morminte, monumente ale trudei și aspirațiilor ei. La fel, oricum se arată a fi omul – crud, tiranic, răzbunător –, construcțiile lui sunt întotdeauna legate de religie. Ele demonstrează un simț viu pentru Nevăzut și conștientizarea relației cu acesta. Într-adevăr, istoria Turnului Babel e mai mult decât un mit; omul a încercat mereu să construiască până la cer, materializându-și rugăciunea și visul în cărămidă și piatră.

Căci există două realități – una materială și alta spirituală –, dar atât de întrepesute, încât toate legile practice sunt exponente ale legilor morale. În lucrarea *Șapte făclii ale*

¹ A. Capart, *Arta Primitivă în Egipt*.

Arhitecturii, Ruskin¹ susține cu multă profunzime și elocvență că legile arhitecturii sunt legi morale, aplicabile atât în construirea caracterului, cât și în construirea catedralelor. El spune că aceste legi sunt: Sacrificiul, Adevărul, Puterea, Frumusețea, Viața, Memoria și – ca o cunună a binefacerii așezată deasupra tuturor, acest principiu căruia Guvernarea îi datorează stabilitatea sa, Viața îi datorează fericirea sa, Credința, acceptarea sa și Creația, continuitatea sa – *Ascultarea*. El spune că nu există libertate și nici nu va exista vreodată. Stelele nu o au; pământul nu o are; marea nu o are. Omul își închipuie că are libertate, dar dacă el ar folosi cuvântul Loialitate în loc de Libertate, ar fi mai aproape de adevăr, deoarece prin ascultarea de legile vieții, ale adevărului și ale frumuseții, poate ajunge la ceea ce el numește libertate.

De-a lungul acestui eseu strălucitor, Ruskin arată cum violarea legilor morale strică frumusețea construcției, îi distruge rostul și o face instabilă. El scoate în evidență cu toate variațiile de accente, ilustrații și apeluri, că frumusețea reprezintă ceea ce este imitat din formele naturale, conștient sau inconștient, și că ceea ce nu se obține astfel, ci depinde de mintea umană, exprimă, pe măsură ce se revelează, calitatea acestei minți – nobile sau josnică. Astfel, orice clădire îl arată pe om, fie adunându-se la un loc cu alții, fie guvernând; și secretele succesului sunt cele de a ști cum să se adune și cum să conducă. Acestea sunt cele două mari făclii intelectuale ale arhitecturii: una constând dintr-o dreaptă și smerită

¹ John Ruskin (1819-1900) – profesor de istoria artelor la Oxford între 1869-1879, scriitor, critic de artă și filosof englez care a exercitat o remarcabilă și fecundă influență asupra cercurilor intelectuale ale Angliei, în epoca victoriană. (VZ)

venerare a operelor lui Dumnezeu pe pământ, și cealaltă în înțelegerea stăpânirii avute asupra acestor lucrări cu care omul a fost investit¹.

Ceea ce marele profet al artei elaborează atât de elocvent, oamenii de pe pământ au presimțit prin instinct, oricât de neclar, dar nu mai puțin adevărat. Dacă arhitectura s-a născut dintr-o nevoie, ea și-a arătat curând calitățile sale magice și toate construcțiile adevărate au atins adâncimi ale sentimentelor și au deschis porți spre uimire. Fără îndoială, oamenii care au ținut la început în echilibru o piatră ridicată peste alte două au privit cu uimire opera mâinilor lor și s-au închinat la pietrele înălțate.

Acest sentiment de uimire mistică și de cutremurare a continuat de-a lungul epocilor și este încă resimțit atunci când munca se face ca înainte, prin apropierea neîncetată de natură, necesitate și credință. Încă de la început, ideile de sfințenie, sacrificiu, corectitudine în ritual, statornicie magică, imitare a universului, perfecțiune a formei și proporției, au strălucit în inima constructorului și i-au condus brațul. Se pare că plăcerea omului de a înălța coloane a apărut odată cu adorația în crângurile pădurii; și cercetările moderne oferă aproape aceeași viziune, căci sir Arthur Evans arată că în prima perioadă a Europei, coloanele au fost zei. Pe tot cuprinsul Europei, prima oră a dimineții arhitecturii a fost consumată prin adorarea marilor pietre.

Dacă mergem în vechiul Egipt, de unde arta construcției și-a luat puterea prima dată și unde vestigiile sunt cel mai bine păstrate, am putea citi ideile celor mai timpurii artiști. Mult înainte de perioada dinastică, pământul era locuit de

¹ J. Ruskin, *Șapte făclii ale arhitecturii*, Capitolul iii, aforism 2.

un popor puternic, care a dezvoltat multe arte și pe care, ulterior, le-au transmis constructorilor de piramide. Deși sălbatici, pe jumătate dezbrăcați, folosind instrumente de cremene, ei au fost, ca să zicem așa, rădăcina unui minunat trunchi artistic. Despre egipteni Herodot spunea:

ei adună fructele pământului cu mai puțină trudă decât oricare alt popor.

Odată cu agricultura și cu viața sedentară, au apărut mese-riile, iar energia a fost direcționată spre săparea de peșteri, puțuri și alte locuințe primitive. De-a lungul Nilului, omul și-a propus pentru prima dată să treacă de rutina celor mai elementare dorințe și să-și asculte sufletul. Acolo el a decorat minunatele vase din marmură fină și a inventat clădirea pătrată.

În orice caz, cea mai veche structură descoperită, un mormânt preistoric găsit în nisipuri la Hierakonpolis, este deja în unghi drept. Oamenii moderni au luat deseori forma pătrată ca fiind o formă auto-evidentă, dar descoperirea pătratului a fost un mare pas în geometrie¹. El a deschis o nouă eră în istoria constructorilor. Invențiile timpurii au fost probabil primite ca revelații, ceea ce și erau; și nu este ciudat că artizanii talentați erau priviți ca niște magicieni. Dacă omul cunoaște ceea ce cunoaște, descoperirea pătratului a fost un mare eveniment trăit de misticii primitivi ai Nilului. Foarte curând el a devenit o emblemă a adevărului, a dreptății și a corectitudinii, și tot așa a rămas până în ziua de azi, deși au trecut atâtea epoci. Simplu, familiar, elocvent, acesta aduce de la mare depărtare un sentiment de uimire în fața

¹ *Architecture*, de Lethaby, cap. ii.

zorilor de zi și încă ne mai ține o lecție pe care o considerăm greu de învățat. Tot așa și cubul, compasul și cheia de boltă, constituie fiecare un mare pas pentru cei care, într-adevăr, considerau că arhitectura însemna „construire atinsă de emoție”, arătând că legile ei sunt legile Lucrurilor eterne.

Templele din Egipt, chiar din perioadele cele mai timpurii, au fost construite după imaginea pământului, așa cum și-au imaginat-o constructorii¹. Pentru ei pământul era un fel de lespede întinsă, mai mult alungită decât largă, și cerul – un tavan, sau o boltă, susținut de patru stâlpi mari. Pavajul reprezintă pământul; cele patru unghiuri țineau de piloni; tavanul – cel mai adesea întins, deși uneori curbat – corespundea cerului. Din pavaj creștea vegetație, iar plantele de apă ieșeau din apă, în timp ce tavanul, pictat în albastru închis, era presărat cu stele în cinci colțuri. Uneori, soarele și luna erau văzute plutind în oceanul ceresc, însoțite de constelații, de luni și de zile. Acolo se afla un locaș sfânt retras, mic și obscur, la care se ajungea printr-o succesiune de curți și holuri străjuite de coloane, toate aranjate pe o axă centrală, în așa fel încât să arate înspre răsărit. Înaintea porților exterioare se aflau obeliscurile și aleile cu statui. Astfel arătau mormintele vechilor religii solare, orientate în așa fel încât, o dată pe an, razele soarelui ce răsărea sau ale vreunei stele strălucitoare care salută sosirea lui, să se strecoare în jos, prin centru, și să lumineze altarul².

Evident, unul dintre idealurile primilor constructori a fost cel al sacrificiului, așa cum reiese din folosirea celor mai frumoase materiale; și altul era acuratețea manoperei.

¹ Maspero, *Zorii Civilizației*.

² Norman Lockyer, *Zorii Astronomiei*.

Într-adevăr, nu puține dintre primele opere manifestau o surprinzătoare abilitate tehnică, iar o astfel de muncă trebuia să indice o anumită idee pe care lucrătorii căutau să o împlinească. Mai mult ca orice, ei au căutat permanența. În inscripțiile descoperite pe vechile clădiri, fraze ca acestea apar frecvent: „este precum cerul în toate regiunile sale”; „tare ca cerurile”. Evident, ideea de bază a fost că, așa cum cerurile erau stabile, nemișcate, tot așa o clădire așezată în relație potrivită cu universul putea să capete stabilitate magică. Se știe că atunci când Akenathon a întemeiat noul său oraș, patru pietre de hotar au fost așezate cu exactitate, ca prin ele să se poată forma exact un pătrat, și astfel orașul să poată dura veșnic. Eternitatea era idealul țintit, orice altceva fiind sacrificat acestei aspirații.

Cât de bine și-au realizat visul se poate vedea în piramide, dintre toate monumentele omenirii ele fiind cele mai vechi, cele mai desăvârșite din punct de vedere tehnic, cele mai mari și cele mai misterioase. Epocile vin și pleacă, imperiile se ridică și cad, filosofile înfloresc și se prăbușesc și omul descoperă multe invenții, dar ele rămân liniștite sub strălucirea clară a nopții egiptene, pe cât de fascinante, pe atât de tulburătoare. Un obelisc e pur și simplu o piramidă, evidențiind cu măreție cele mai vechi embleme ale credinței solare – un Triunghi ridicat pe un Pătrat. Când și din ce motiv această reprezentare a devenit sfântă nimeni nu știe, afară de presupunerea pe care o putem face – că era una dintre acele pietre sacre, care și-a câștigat sanctitatea în timpuri aflate cu mult înaintea oricărei memorii și tradiții, la fel ca și *Ka'aba* din Mecca. Că este o imitație a triunghiului luminii zodiacale, care apare în anumite perioade de timp

în partea de est a cerului la răsăritul și la apusul soarelui, sau o operă de zidărie folosită ca simbol al Cerului, așa cum Pătratul era o emblemă a Pământului, nimeni nu știe¹. În textele piramidei, Zeul-soare, atunci când a creat toți ceilalți zei, e zugrăvit șezând pe culmea cerului sub forma unui Phoenix – ca Zeu Suprem, căruia doi arhitecți, Suti și Hor, i-au scris atât de nobil un imn de cinste².

Imaculată de cinstirea primită de-a lungul epocilor, în chip inefabil frumoasă și emoționantă, așa e vechea religie-lumină a umanității – un misticism al naturii sublim în care Lumina e iubire și viață, iar Întunericul – rău și moarte. Pentru omul originar, lumina era mamă născătoare de frumusețe, dezvăluire a culorii, tainicul și iradiantul mister al lumii, iar atitudinea sa față de ea era respectuoasă și plină de recunoștință. El stătea nemișcat la porțile dimineții cu mâinile ridicate, iar asfințitul soarelui la căderea serii în deșert îl prindea melancolic în rugăciune, pe jumătate temător, pe jumătate încrezător, la gândul că frumusețea putea să nu se mai întoarcă. Religia sa era o adorație a Luminii – templul său era atârnat de stele, altarul său era o flacără strălucitoare, ritualul său, un imn țesut cu noapte și cu zi. Niciun poet din zilele noastre nu a scris poeme mai frumoase de laudă adusă Luminii, cum sunt aceste imnuri ale lui Akenathon de la

¹ Churchward, în *Semne și Simboluri ale Omului Primordial*. (cap. xv), susține că piramida a fost tipică pentru cer, Shu, stând pe șapte trepte, înălțând cerul de la pământ în formă de triunghi; și că la fiecare colț stătea unul din zei, Sut și Shu la bază, culmea fiind Steaua Polară, unde Horus al Orizontului își avea tronul. Este adevărat, dar simbolul piramidei a fost mai vechi decât Osiris, Isis și Horus, originile sale neputând fi identificate.

² Ch. Breasted, *Religie și Gândire în Egipt*, conferința ix.

începuturile lumii¹. Amintirea acestei religii de la începuturi o regăsim în credința arătată soarelui Celui Drept, care este Lumina lumii pentru cei în viață și Felinarul sufletelor nenorocite din întunericul morții.

Aici se găsesc, prin urmare, adevăratele fundamente ale Masoneriei, atât cele materiale, cât și cele morale: în adâncă nevoie și aspirație a omului și în impulsul său creator; în Credința instinctivă, în căutarea Idealului și în iubirea de Lumină. Sub toate construcțiile sale zace simțământul, profetic în cel mai înalt grad, că locuința de pe pământ a vieții lui trebuie să fie într-o relație corectă cu prototipul ceresc – lumea-templu – imitând pe pământ acea casă nefăcută cu mâinile, eternă în ceruri. Dacă a ridicat un templu pătrat, era doar pentru a reda o imagine a pământului; dacă a construit o piramidă, aceasta era o reprezentare a frumuseții ce i s-a arătat în cer, la fel cum, mai târziu, catedrala a fost modelată după munte, iar bolta ei întunecoasă și semeată, ca amintire a adâncimii pădurii; altarul acesteia – un cămin al sufletului, turla – o rugă în piatră. Și, pe măsură ce el și-a înscris credința și visul în realitate, a fost cât se poate de natural ca uneltele constructorului să devină simboluri pentru gândurile celui care gândește. Nu numai instrumentele, dar, după cum vedem, chiar pietrele cu care el a lucrat au devenit simboluri sacre, templul însuși – o viziune a Casei Doctrinei, a Casei Sufletului, pe care, deși nevăzută, el o construiește odată cu trecerea anilor.

¹ Akenathon, într-adevăr, a fost o figură măreață, solitară și strălucitoare, „primul idealist din istorie” și un gânditor poetic prin care religia Egiptului a atins cea mai înaltă culme a sa.